

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 23/2005 vp

Hallituksen esitys laiksi rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä syyskuuta 2005 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta (HE 118/2005 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Tuomas Anttila, valtiovarainministeriö
- apulaisjohtaja Erkki Laanterä ja ylitarkastaja Mirjami Saarelma, Verohallitus
- ekonomisti Pertti Pylkkönen, Suomen Pankki
- lakimies Jukka Laitinen, Rahoitustarkastus

- johtava veroasiantuntija Tero Honkavaara, Elinkeinoelämän keskusliitto
- lakimies Janne Palvalin, Nordea Pankki Suomi Oyj
- ekonomisti Erkki Laukkanen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- lakiasiaintohtaja Janne Lauha, Suomen Arvopaperikeskus Oy
- veroasiantuntija Leena Romppainen, Suomen Yrittäjät ry
- johtaja Erkki Kontkanen, Suomen Pankkiyhdistys
- lakiasiaintohtaja Vesa Korpela, Veronmaksajain Keskusliitto ry
- projektipäällikkö Markku Hirvonen, viranomaisyhteistyön kehittämisprojekti.

Valtiovarainministeriö on antanut asiassa kirjallisen lausuntonsa.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry on ilmoittanut, ettei sillä on huomauttamista asiaan.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annettua lakia sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia.

Rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetussa laissa säädettäisiin selvityksestä, joka tulon saajan on annettu

tava maksajalle, jotta maksaja voisi soveltaa kansainvälisen sopimuksen määräyksiä.

Lisäksi hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavasta osingosta perittäisiin lähdeveroa 15 prosenttia tai verosopimuksen edellyttämä tätä suurempi määrä, jos maksajan riittävän huolellisesti varmistaman tiedon mukaan osingon saajaan voidaan soveltaa verosopimuksen osinkoa koskevia määräyksiä.

Riittävän huolelliseksi katsottavan varmistamisen eräs edellytys olisi, että osakkeen säilyttämisestä on sovittu sellaisen omaisuudenhoitajan kanssa, josta on osingonjakohetkellä merkintä ulkomaisten omaisuudenhoitajien rekisterissä. Rekisteriin merkittävien tietojen julkisuudesta

ehdotetaan säädettäväksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa.

Osingon maksajan ei tarvitsisi antaa osingon saajan tietoja viranomaisille muutoin kuin pyydettyään.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Hallintarekisteröidylle osakkeille maksettavien osinkojen lähdeverotusta koskevia säännöksiä sovellettaisiin ensimmäisen kerran osinkoon, joka maksetaan 1 päivänä tammikuuta 2006 tai sen jälkeen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Hallituksen esitys on herättänyt keskustelua lähinnä siltä osin kuin se koskee hallintarekisteröidylle osakkeille maksettavista osingoista perittävää lähdeveroa. Valiokunta käsittelee seuraavassa yksinomaan tätä kysymystä. Ehdotus koskee muulta osin nykyisessä lähdeveroasetuksessa olevien, veron määrään vaikuttavien seikkojen ottamista lakiin, eikä valiokunnalla ole siihen huomautettavaa.

Pääosa valiokunnan kuulemista asiantuntijoista on puoltanut uutta lähdeveromenettelyä, jota sovellettaisiin hallintarekisteröidylle osakkeille maksettaviin osinkoihin. Ehdotusta on pidetty yleisesti onnistuneena ja käytännössä toimivana kompromissina erisuuntaisten intressien välillä. Puoltavan näkökulman ovat esittäneet niin verohallinto, Suomen Pankki kuin arvopaperikentän toimijatkin. Perusteena on ollut ennen muuta huoli Suomen osakemarkkinoiden kilpailukyvyistä ja pääomarahoituksen riittävydestä myös jatkossa. Verohallinnon kannalta kysymys on ollut puolestaan voimavarojen järkevästä käytöstä veronsaajan intressiin nähden.

Ainoa kriittinen näkökulma on liittynyt talousrikostorjuntaan. Valiokunnan kuulema

asiantuntija on pitänyt esitystä ongelmallisena ja ehdottanut siihen useita muutoksia. Perusajatukseen on voida varmistua siitä, että verosopimusedut myönnetään vain niihin oikeutetuille eli luotettavasti todennettuun henkilön yksilöintiin ja asuinvaltiotietoon perustuen. Tämä merkitsisi käytännössä sitä, että osingon maksajalla tulisi olla riittävät tiedot lopullisesta osingonsaajasta jo osingonmaksuhetkellä. Jos näitä tietoja ei ole, lähdevero perittäisiin 28 prosentin verokannan mukaan. Osingonsaaja voisi sitten hakea verosopimusedut palautusteitse verohallinnolta. Palautuksen edellytyksenä olisi se, että hakija esittää asiamukaiset yksilöintitiedot verosopimuksen takaaman alemman lähdeveroprosentin soveltamiseksi.

Ehdotukseen sisältyneen ns. kevennetyn mallin mukaan tarvittavat tiedot voitaisiin antaa vasta vuosi-ilmoituksella. Tapaukset rajoitettaisiin niihin osingonsaajiin, joilta perittävä lähdevero olisi verosopimusten mukaan 15—28 prosenttia. Näissä tapauksissa osingonsaaja saisi siis verosopimusedun jo osingonmaksuhetkellä, mutta osingonmaksajan kannettavaksi jäisi riski riittävien tietojen saannista. Jos tietoja ei pystyttäisi esittämään vuosi-ilmoituksella, lähdevero voitaisiin periä osingonmaksajalta.

Valiokunta pitää ehdotuksia ongelmallisina, vaikka niillä tavoitellaan sinänsä oikeaa asiaa, oikeansuuruista lähdeveroa.

Perusongelma aiheutuu hallintarekisterijärjestelmän luonteesta. Omaisuudenhoitoketjussa vain viimeinen asianhoitaja on tietoinen omistajan henkilöllisyydestä. Osakeomistus ja kaikki siihen liittyvät suoritukset perustuvat anonyymiin henkilötietoon koko muussa omaisuudenhoitoketjussa. Lisäksi hallintarekisteröintiin perustuva omistuksenkirjausjärjestelmä on vallitseva lähes kaikkialla maailmassa. Se on sallittu ulkomaalaisille myös Suomessa.

Hallintarekisterijärjestelmän luonteesta ja vallitsevasta asemasta johtuu, ettei tarkkoja yksilöintietoja voida käytännössä esittää massaluonteisesti, vuosittain ja reaaliaikaisina. Kun omistajuuteen liittyvä rahaliikenne hoidetaan hallintarekisterissä olevien tietojen perusteella, ei ole ollut myöskään aihetta kehittää sellaista järjestelmää, jossa tieto lopullisen omistajan henkilöllisyydestä saataisiin ja voitaisiin välittää tehokkaasti omistuksenhoitoketjussa eteenpäin. Tällaista järjestelmää ei voida rakentaa myöskään yksin Suomen tarpeita varten.

Kysymys hallintarekisteritietojen tarkkuudesta ei sinänsä ratkaise kysymystä verotasosta. Suomen nykysääntely — asianmukaisesti lain tasolle viety — voitaisiin säilyttää poikkeuksettomana. Se johtaisi käytännössä siihen hallituksen esityksessä kuvattuun tilanteeseen, että kaikista hallintarekisteröidyille osakkeille maksettavista osingoista perittäisiin 28 prosentin lähdevero, koska veroriski olisi muutoin liian suuri osingonmaksajille. Tästä aiheutuisi puolestaan lähdeveropalautusten määrän huima kasvu. Hakemusten määrä saattaisi nousta jopa kymmeneen miljooniin, kun otetaan huomioon suomalaisyhtiöiden ulkomaisen omistuksen poikkeuksellisen suuri osuus, liikkeelle laskettujen osakkeiden määrä ja palautettaviin eli verosopimustason yli perittyihin lähdeveroihin liittyvä huomattava taloudellinen intressi.

Intressiä kuvaa se, että yli 90 prosenttia ulkomaisista osingoista maksetaan verosopimusvaltioihin ja että yleisin lähdeverotaso verosopimuksissa on 15 prosenttia. Joissakin sopi-

muksissa se on tätäkin alhaisempi ja joissakin lähdeverosta on luovuttu kokonaan myös portfolio-osakkeiden osalta. Näin on esimerkiksi Suomen ja Ison-Britannian välisessä verosopimuksessa. Palautettava lähdevero olisi siis useissa tapauksissa 15—28 prosenttia osingosta.

Palautusmenettelyä lisäisi todennäköisesti sekin, että tietojen saanti jälkikäteen hakemusmenettelyyn liittyen voi olla helpompaa kuin reaaliaikaisesti osingonmaksun yhteydessä. Tiedon toimittajan, esimerkiksi yksittäisen omistajan, ei tarvitse huolehtia kuin omista tiedoistaan. Ne hän voi toimittaa manuaalisesti, hakemuksensa myötä ja vaikkapa kaikilta omistusvuosiltaan yhdellä kertaa.

Palautushakemusten määrän kasvun lisäksi on pelättävissä, että mutkikas palautusmenettely vähentäisi ennen kaikkea piensijoittajien kiinnostusta suomalaisiin osakkeisiin. Vaikka palautusmenettely on yleinen muuallakin ainakin säädöstasolla, ratkaisevaksi muodostuisivat tosiasiallinen käytäntö, lähdeverotaso ylipäänsä sekä organisaation valmius käsitellä suuria palautushakemusmääriä. Suomi voisi jäädä tässä katsannossa muita maita heikommalle.

Edellä on kuvattu niitä haittoja, joita palautusmenettelyn yleistymisestä voi koitua. Niitä on valiokunnan mielestä punnittava asiassa saatavaa hyötyä vasten. Olennainen kysymys on silloin, mikä on veronsaajan saldo eli nettohyöty palautusten jälkeen. Edellä olevien tietojen valossa se voidaan arvioida olennaisesti pienemmäksi kuin asian tiimoilta on annettu ymmärtää.

Kysymys siitä, missä määrin hallintarekistereitä käytetään yleensä rikolliseen toimintaan tai esimerkiksi verorikoksilla saatujen hyötyjen peittelyyn, on oma erillinen asiansa. Se ei saisi ratkaista tätä esitystä, eritoten, kun hallintarekisteripohjainen omistajuus on laissa säädetyn ehdoin nimenomaisesti hyväksytty niin Suomessa kuin muualla. Suomessa hallintarekisteröintiä on rajoitettu lisäksi niin, että se koskee vain ulkomaalaisia osakkeenomistajia. Suomalaisen omistajan osakkeita ei siis saa lain mukaan merkitä täällä hallintarekisteriin.

Valiokunta pitää hallituksen esitystä kaiken saamansa selvityksen perusteella tasapainoi-

sena kompromissina asiaan liittyvien hyötyjen ja haittojen valossa. Se turvaa järkevällä tavalla myös veronsaajan intressit, kun hallintarekisteröidyille osakkeille maksettavista osingoista perittäisiin jatkossa aina vähintään 15 prosentin lähdevero silloin, kun osinko maksetaan pelkän veromaatiedon perusteella. Tämän voidaan olettaa johtavan useimmissa tapauksissa heti oikeaan lopputulokseen. Esimerkiksi niistä kymmenestä maasta, joihin maksettiin vuonna 2004 eniten ulkomaisia osinkoja, seitsemän kanssa sovitettu lähdeveroprosentti on nimenomaan 15. Näitä maita ovat Ruotsi, USA, Alankomaat, Saksa, Tanska, Luxemburg ja Belgia. Kolmen muun maan verosopimuksissa verotaso on sitä alempi, Ison-Britannian ja Irlannin kanssa 0 ja Venäjän kanssa 12 prosenttia. Lähdevero perittäisiin esityksen mukaan myös näihin maihin maksettavista osingoista jatkossa 15 prosentin suuruisena ja erotus olisi haettava palautusteitse takaisin.

Valiokunnan pohdintaan on vaikuttanut osaltaan myös se, että osinkojen lähdeverokäytäntöihin ollaan etsimässä myös yhteiseurooppalaista ratkaisua osana Euroopan yhteisöjen komission asettaman ns. FISCO-asiantuntijaryhmän (*The European Commission's Clearing and Settlement Fiscal Compliance*) työtä. Työryhmän toimeksiannossa on kysymys sinänsä laaja-alaisesta esteiden poistamisesta rajat ylittäviltä osakepohjaisilta toimilta. Taustalla on komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille *"Selvitystoiminta Euroopan unionissa — Kehitysmahdollisuudet"*, KOM(2004) 312 lopullinen. Komissio huomauttaa tiedonannossa veroesteisiin viitaten mm. siitä, että painopiste on siirtymässä lähdeveroista yhä enemmän tietojenvaihdon lisäämiseen. Se toteaa erikseen, että veroviranomaiset voivat näin saada käyttöönsä asianmukaiset tiedot ja periä oikeasuuruisen veron oikealta henkilöltä. Komissio

viittaa lisäksi säästödirektiiviin, jossa lähdeverotuksesta on luovuttu nimenomaan lisääntyneen tietojenvaihdon myötä. Komissio toteaa vielä, että keskinäisestä avunannosta perinnässä annettua direktiiviä uudenaikaistetaan parhailaan. Näin syntynyt uusi tilanne on komission mukaan otollinen hetki tarkastella saatavilla olevia mahdollisuuksia ja selvittää, voitaisiinko joitakin olemassa olevia sääntöjä muuttaa niin, että asiat olisivat entistä yksinkertaisempia yritysten kannalta, ja niin, että samalla turvattaisiin jäsenvaltioiden veronkanto-oikeudet.

FISCO-työryhmän työstä saatujen tietojen mukaan suunta on kohti yksinkertaisempia menettelytapoja. Komission alustavasti esittelemä malli muistuttaa monin osin hallituksen esityksessä kaavailtuja käytäntöjä ja olisi osin jopa niitä sallivampi. Paluu täysimittaiseen palautusjärjestelmään ei vaikuta tähänkään nähden perustellulta.

Valiokunta on lopuksi pohtinut lain määräaikaisuutta ja asettanut tässäkin hallituksen esityksen kannalle jo yksin edellä olevan tarkoitukseenmukaisuusharkinnan tuloksena. Suomen Pankki on korostanut omassa kannanotossaan lisäksi sitä, että verotusmenettelyyn liittyvän epävarmuuden välttämiseksi ja pääomamarkkinoiden tehokkaan toiminnan takaamiseksi on perusteltua, että lainmuutos on pysyvä. Valiokunta yhtyy tähän näkemykseen. Valiokunta pitää lisäksi asianmukaisena esityksen vaikutusten seurantaan sillä tavoin, kuin hallitus on jo esityksessään ehdottanut.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muutamattomina.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Kari Uotila /vas
vpj.	Matti Ahde /sd	Jukka Vihriälä /kesk
jäs.	Christina Gestrin /r (osittain)	vjäs. Janina Andersson /vihr
	Jyri Häkämies /kok	Eva Biaudet /r (osittain)
	Pekka Kuosmanen /kok	Bjarne Kallis /kd
	Reijo Laitinen /sd (osittain)	Esko Kiviranta /kesk
	Mika Lintilä /kesk (osittain)	Mikko Kuoppa /vas (osittain)
	Pirkko Peltomo /sd	Eero Lämsä /kesk
	Iivo Polvi /vas (osittain)	Maija Perho /kok
	Virpa Puisto /sd	Sari Sarkomaa /kok.
	Matti Saarinen /sd	

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE

Perustelut

Osakkeiden hallintarekisteröinnin avulla toteutettu osakkeenomistuksen nimettömyys on eräs harmaan talouden ja kansainvälisen veropaon keskeinen väline. Asiantuntijalausannon mukaan Suomen pörssiyhtiöiden markkina-arvosta on viimeisimpien tietojen mukaan jo yli 50 % ulkomaisessa omistuksessa. Suomalaisen veronkierron kannalta hallintarekisterit ovat erittäin olennainen asia. Hallintarekisterin kautta myös suomalaisille tarjoutuu suhteellisen helposti mahdollisuus ulkomaisia sijoituspalvelun tarjoajia tai välilyhtiöitä käyttäen esiintyä nimettöminä ulkomaalaisina osakkeenomistajina.

Julkisuudessa ja myös viranomaisten taholta on esitetty arvioita, että osingonsaajat ovat ilmeisesti käyttäneet nykyistä puutteellista hallintarekisterien valvontaa verojen kiertämiseen. Osingon saaja on voinut ilmoittautua matalan veromaan asukkaaksi, vaikka todellisuudessa asianomainen olisikin toisen maan kansalainen. Lain mukaan 28 prosentin lähdevero on perittävä aina, jollei osingon saaja lähetä pörssiyhtiölle lähdeverokorttia tai tarkkoja henkilö- ja yhteystietojaan ennen osingon maksua. Käytännössä on menetelty toisin eli suomalaiset pörssiyhtiöt ovat luottaneet siihen kansallisuustietoon, jonka ulkomainen omaisuudenhoitaja, kuten pankki, on ilmoittanut suomalaiselle pankille ja sitä kautta pörssiyhtiölle, ja Verohallitus on hyväksynyt tämän.

Esimerkiksi Ison-Britannian kansalainen on saanut osinkonsa ilman veroa, koska Suomella ja Isolla-Britannialla on sopimus asiasta. Osinkoja onkin maksettu poikkeuksellisen paljon juuri Isoon-Britanniaan, jonne tilitetyistä rahoista ei peritä lainkaan veroa. Esimerkiksi vuonna 2003 pörssiyhtiöt maksoivat Isoon-Britanniaan yli 500 miljoonaa euroa.

Hallituksen esitys on yleisen lainkuuliaisuuden kannalta paradoksi. Hallituksen esityksessä lakia ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan nykyistä soveltamiskäytäntöä, joka on nykyisen

lain vastainen. Esityksen lähtökohtana on se tosiasia, ettei nykyinen Verohallituksen hiljaisesti hyväksymä käytäntö alemmasta tai nolloveroprosentista nauttivien, hallintarekisterissä olevien osingonsaajien tunnistamisesta vastaa voimassa olevaa lakia. Hallitus esittää tämän vuoksi lakia muutettavaksi lähemmäksi osingon maksajien ja maksusta huolehtivien tilinhoitajayhteisöjen noudattamaa käytäntöä.

Nykyisen lain 10 §:n mukaan lähdeveroa perittäessä on noudatettava 1 §:ssä tarkoitettun kansainvälisen sopimuksen määräyksiä, mikäli tulon saaja esittää maksajalle selvityksen kotipaikastaan ja muista sopimuksen soveltamisen edellytyksistä. Jos selvitys esitetään sen jälkeen, kun vero on peritty, mutta ennen liikaa perityn määrän tilittämistä valtiolle, on veron perintää oikaistava. Samoin on meneteltävä, mikäli veroa on muutoin peritty liikaa. Voimassa oleva laki edellyttää siis, että ulkomaalaiselle osingonsaajalle maksetusta osingosta on perittävä lähdevero 28 %. Tästä voidaan poiketa vain, mikäli osingonsaaja esittää maksajalle selvityksen kotipaikastaan ja muista pienempään veroprosenttiin oikeuttavan verosopimuksen soveltamisen edellytyksistä.

Käytännössä osingon maksajat ja verohallinto eivät ole menelleet näin, vaan osingonmaksaja on perinyt verosopimukseen perustuen pienemmän lähdeveron (vuosina 2002 ja 2003 keskimääräinen taso 6,17 %) tai jättänyt sen perimättä pelkästään hallintarekisteröidyn arvoosuustilin ulkomaisen tilinhaltijan ilmoittaman saajan verotusmaatiedon perusteella. Hallituksen esityksen perusteluissa (HE 118/2005 vp, s. 2/II) kerrotaan harvinaisen avoimesti siitä, miten kauaksi osinkotulon saajien verotus on loitontunut lain ja asetuksen kirjaimesta. Lähdeverolakia ja lähdeveroasetusta on käytännössä sovellettu siten, että osingosta on peritty lähdevero hallintarekisteröidyn arvoosuustilin ulkomaisen tilinhaltijan ilmoittaman veromaatiedon mukaisesti, vaikka maksajalle ei ole esitetty

lähdeveroasetuksen 4 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Verotarkastusten yhteydessä yhtiöitä on kehoitettu noudattamaan asetuksen 4 §:n määräyksiä.

Asian merkitystä osoittaa se, että vuosina 2002 ja 2003 osinkoja on maksettu vuosittain noin 4,3 miljardia euroa tuntemattomille ulkomaisille tahoille keskimäärin 6,17 %:n lähdeverolla. Voimassa olevan lain mukaan lähdeveroa olisi näiltä osin tullut periä 29 %:n eli tässä tapauksessa saamatta jäänyt vero oli näinä vuosina 980 miljoonaa euroa. Vuonna 2005 osinkojen lähdeveron veroprosentti voi vaihdella verosopimuksesta riippuen 0 ja 28 %:n välillä. Tämän perusteella hallintarekisteröidyille omistajille maksetuista osingoista perittävien lähdeverojen vaihteluväli ulottuu nollassa noin 1 200 miljoonaa euroon riippuen siitä, minkälaista menettelyä osingonsaajan kotipaikan varmistamiseksi käytetään.

Asiantuntijalausnon mukaan Suomessa voimassa olevan lain edellyttämä menettely, joka sallii osingon maksajan suoraan noudattaa verosopimuksen mukaista (usein selvästi alle 28 %:n lähdeveroa) verokantaa, on kansainvälisesti katsoen poikkeuksellinen. Verohallituksen noudattama käytäntö, jossa osingonsaajaa ei tunnusteta eikä hänen tosiasiallista asuinpaikkaansa tarkisteta, on vielä poikkeuksellisempi. Asiantuntijan mukaan useimmissa Euroopan maissa osingon maksaja perii ulkomaalaiselle maksettusta osingosta säädetyn lähdeveron (Suomessa 28 %) ja sellainen osingonsaaja, joka haluaa vedota verosopimuksen mukaiseen alhaisempaan verokantaan, hakee liikaa perittyä veroa takaisin kotivaltionsa viranomaisen antaman asuinpaikkatodistuksen perusteella.

Hallituksen esityksen uudessa 10 b §:ssä ehdotetaan nykyiseen tilanteeseen pientä parannusta siltä osin, että alle 15 prosentin suuruisen lähdeveron periminen tai veron kokonaan perimättä jättäminen olisi jatkossa käytännössäkin mahdollista vain jo nykyisessäkin laissa edellytettyjen selvitysten perusteella. Ongelmana tässä on, että veron alentaminen 15 prosenttiin hyväksyttäisiin virallisestikin vaatimatta selvityksiä tosiasiallisesta osingonsaajasta ja tietoa hänen kotivaltioistaan. Lakiesitykseen sisältyy

erikoislaatuinen ulkomaisten omaisuudenhoitajien antamiin vakuutuksiin perustuva järjestelmä, joka ei tosiasiasa takaa veron oikeamääräisyyttä eikä tuota tietoa osinkojen saajista, mutta vapauttaa suomalaiset osinkoa maksavat yhtiöt ja näiden osinkojen maksusta huolehtivat tilinhoitajayhteisöt kaikesta vastuusta.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa arvoitelua ovat herättäneet esityksen perustelut, joiden mukaan Suomen osingonmaksujärjestelmän kansainvälinen kilpailukyky saavutetaan sillä, että verosopimuksen mahdollistama alempi veroprosentti voidaan ottaa huomioon jo osinkoa maksettaessa. Tältä osin hallituksen esityksen perustelut ontuvat. Esityksessä todetaan, ettei osingon saajien yksilöintitietojen kattava hankkiminen ennen osingon maksua ole mahdollista ja ettei lopullista osingon saajaa tarvitse yksilöidä myöskään vuosi-ilmoituksella, jos näitä tietoja ei siinä vaiheessa ole käytettävissä. Tältä osin herää kysymys, miten osingot ylipäätään voidaan maksaa, jos saajan tiedot eivät ole maksethukella käytettävissä ja miten järjestelmää ylipäätään voidaan pitää luotettavana, jos osingon saajatiedot eivät ole saatavissa edes osingonjakovuotta seuraavana vuonna.

Yksityiskohtaiset muutosehdotukset

Ehdotimme hallituksen 1. lakiehdotukseen seuraavia muutoksia:

10 b §:n 2 momentin 3 kohta. Pykälään sisältyy vähintään 15:n, mutta alle 28 %:n lähdeverolla maksettavien osinkojen osalta eräänlainen kevennetty menettely, joka perustuisi ajatukseen siitä, että ulkomaalainen omaisuudenhoitaja ilmoittaa saajan asuinvaltion ja verosopimuksen soveltamisen edellytykset sekä sitoutuu antamaan asiakkaansa tiedot osingonmaksajan vuosi-ilmoitusta varten. Valiokunnan mietinnön mukaisessa muodossa näin on tarve tehdä vain "pyydetäessä". Ehdotimme momentin muuttamista sellaiseksi, että mainitut tiedot tulee antaa aina. Ehdotamme, että sana "pyydetäessä" korvattaisiin "vuosi-ilmoitusta varten" -ilmaisulla.

10 d §:n 1 mom. Asiantuntijakuulemiseen viitaten katsomme, että osingonsaajatietojen vaatimisesta vuosi-ilmoituksella ei tulisi luopua mitään osin. Vaikka täydellisten yksilöintitietojen hankkiminen osingonjakohetkellä tuottaisi vaikeuksia, ei tämä peruste voi toimia enää osingonmaksua seuraavan vuoden alussa. Kun ulkomaiset tilinhoitajayhteisöt joka tapauksessa ovat sitoutuneet nämä tiedot vaadittaessa toimittamaan, ei pitäisi olla mitään syytä luopua vaatimasta näitä verovalvonnan, järjestelmän oikeellisuuden varmistamisen ja pimeän rahan paljastamisen kannalta keskeisiä tietoja jo vuosi-ilmoitusten yhteydessä.

Ehdotimme sen vuoksi säännöksen kirjoittamista seuraavaan muotoon: "Jos maksajalla ei ole vuosi-ilmoitusta antaessaan käytettävissään tietoja niistä osingon saajista, joilta lähdevero on peritty 7 §:ssä tarkoitetun prosentin suuruisena, vuosi-ilmoituksella annetaan ulkomaisen omaisuudenhoitajan tiedot. Kotivaltioksi ilmoitetaan kuitenkin osingon saajan kotivaltio. Lisäksi on annettava tieto siitä, onko osingonmaksun perusteena olevan osakkeen omistusoikeus hallintarekisteröity ja hallitaanko osaketta omaan vai toisen lukuun."

Uusi 10 d §:n 2 mom. Osingon maksajan ja osingon maksusta käytännössä huolehtivan tilinhoitajayhteisön tulisi olla vähintäänkin vastuussa siitä, että ulkomaisten osapuolten antamat tiedot tulevat ajoissa ja olennaisesti oikeina, sekä ilmoittaa mahdollisista puutteista ja laiminlyönneistä verohallinnolle. Tämä vastuu puuttuu hallituksen esityksen pykäläehdotuksesta.

Tämän vuoksi esitimme säännöksen uudeksi 2 momentiksi seuraavan muotoilun: "Osingon maksajan ja tilinhoitajayhteisön tulee viimeistään vuosi-ilmoituksen yhteydessä ilmoittaa verohallinnolle ulkomaisen omaisuudenhoitajan ilmoitusten puutteista ja olennaisista laiminlyönneistä tämän rekisteristä poistamista varten."

Lopuksi

Hallituksen esityksen tavoite pääomamarkkinoiden toimivuuden ja kilpailukyvyn turvaamisesta saavutetaan sillä, että Suomi luopuu fiskaalisesti erittäin merkittävien veroetujen valvonnasta tilanteessa, jossa niiden valvonta olisi mahdollista. Samalla Suomi on toimimassa vastoin esimerkiksi EU:n korkodirektiivin yhteydessä toteutettua avoimuusperiaatetta ja omaksumassa eräänlaisen veroparatiisiaseman, jonka kautta sijoittajilla on mahdollisuus välttää oman maansa verotus tai saada verorasitus merkittävästi lainmukaista alemmaksi. Emme voi hyväksyä hallintarekisterin suojissa tapahtuvaa osinkotulojen saajien veronmaksun välttelyä ja suoranaista veronkiertoa, johon hallituksen esitys tarjoaa hyvät työkalut.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. lakiehdotus hyväksytään valtiokunnan mietinnön mukaisena ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

*Vastalauseen muutosehdotukset***1.****Laki****rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta 11 päivänä elokuuta 1978 annetun lain (627/1978) 10 §, sekä
lisätään lakiin uusi 10 b—10 d § seuraavasti:

10 §
 (Kuten VaVM)

10 b §

(1 mom. kuten VaVM)

Selvityksenä osinkoa koskevien määräyksien soveltumisen riittävän huolellisesta varmistamisesta pidetään sopimusta, jossa joko tilinhoitajayhteisö tai tilinhoitajayhteisön asiamies ja ulkomainen omaisuudenhoitaja sopivat hallintarekisteröidyn osakkeen säilyttämisestä. Sopimuksen mukaan omaisuudenhoitajan tulee:

(1 ja 2 kohta kuten VaVM)

3) sitoutua *vuosi-ilmoitusta varten* ilmoittamaan osingon saajan nimi, syntymäaika, mahdollinen muu virallinen tunnistetieto ja osoite kotivaltiossa sekä toimittamaan asianomaisen valtion veroviranomaisen antama todistus osingon saajan verotuksellisesta asuinvaltiosta.

(3 ja 4 mom. kuten VaVM)

10 c §
 (Kuten VaVM)

10 d §

Jos maksajalla ei ole vuosi-ilmoitusta antaessaan käytettävissään tietoja *niistä* osingon saajista, joilta lähdevero on peritty 7 §:ssä tarkoitetun *prosentin* suuruisena, vuosi-ilmoituksella annetaan ulkomaisen omaisuudenhoitajan tiedot. Kotivaltioksi ilmoitetaan kuitenkin osingon saajan kotivaltio. Lisäksi on annettava tieto siitä, onko osingonmaksun perusteena olevan osakkeen omistusoikeus hallintarekisteröity ja hallitaanko osaketta omaan vai toisen lukuun.

Osingon maksajan ja tilinhoitajayhteisön tulee viimeistään vuosi-ilmoituksen yhteydessä ilmoittaa verohallinnolle ulkomaisen omaisuudenhoitajan ilmoitusten puutteista ja olennaisista laiminlyönneistä tämän rekisteristä poistamista varten. (Uusi)

Voimaantulosäännös
 (Kuten VaVM)

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2005

Iivo Polvi /vas
 Kari Uotila /vas
 Janina Andersson /vihr

Bjarne Kallis /kd
 Mikko Kuoppa /vas